WĄŻ się zwęża i zwęża…

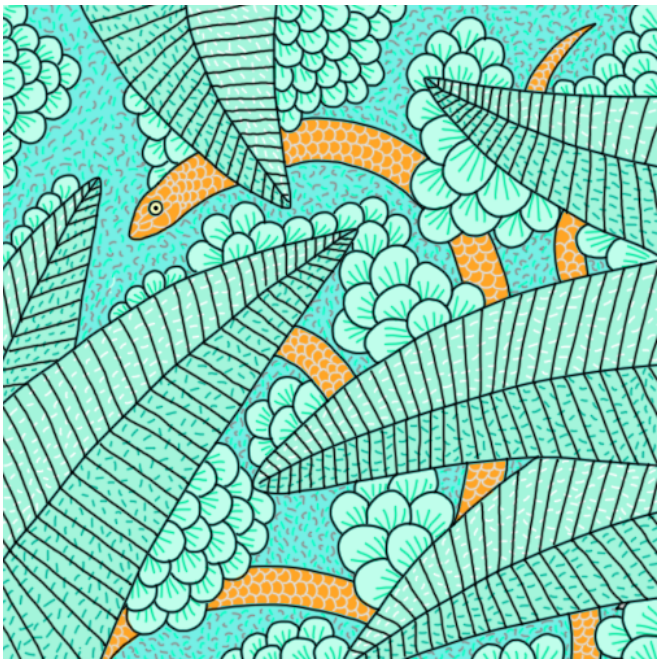

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

…„a jak się całkiem zwęzi, to już jest koniec węża” – pamiętacie wierszyk Wandy Chotomskiej „Taniec z wężem”? Jednak WĄŻ nie nazywa się tak dlatego, że się zwęża, ani też słowo ZWĘŻAĆ SIĘ nie powstało od nazwy węża. Oba określenia są bardzo, bardzo stare: WĄŻ to prasłowo, właściwe wszystkim Słowianom, występujące w różnych wersjach fonicznych i graficznych we wszystkich językach indoeuropejskich. Praindoeuropejski pień miał postać *angu̯(ʰ)i- i jest najlepiej widoczny w łacińskiej nazwie węża: anguis. Rozwój samogłosek i przekształcenia spółgłosek sprawiły, że w prasłowiańszczyźnie pień *angu̯(ʰ)i- przyjął postać *ǫžъ, której bezpośrednim kontynuantem jest polski WĄŻ. Natomiast czasownik ZWĘŻAĆ SIĘ został utworzony od przymiotnika WĄSKI (dawniej pisało się: wązki), bo ZWĘŻAĆ SIĘ to ‘stawać się coraz węższym’. Przymiotnik WĄSKI to słowo równie stare jak rzeczownik WĄŻ, podobnie jak on mające swego prasłowiańskiego – a jeszcze wcześniej praindoeuropejskiego – przodka (wąski < wązki < psł. *ǫzъkъ < pie. *anǵʰ-ŭ-).